

Reakciókinetika

– ?

9.B

2023. ápr. 17.–

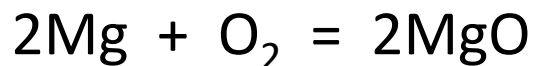
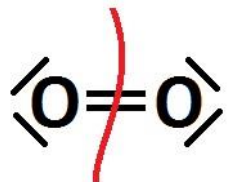
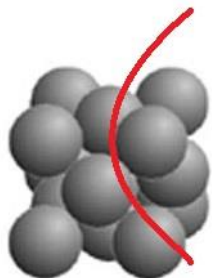
jegyzet

31–32. o.

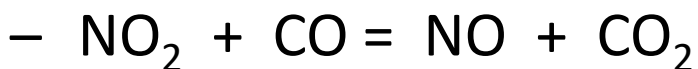
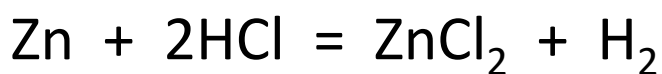
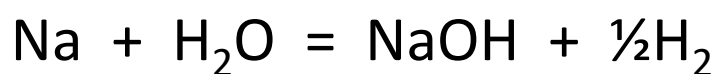
*Pierre-Auguste Renoir: Tánc Bougivalban (1883;
a bostoni Museum of Fine Arts gyűjteményében)*

1. A Mg égése exoterm, mégis meg kell gyújtani – ?

← fel kell szakítani a meglévő kötéseket

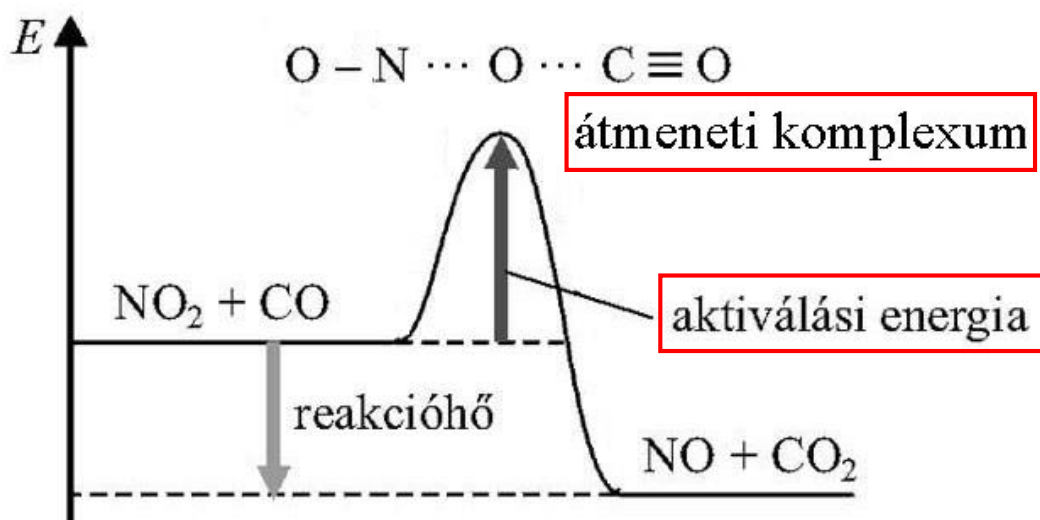

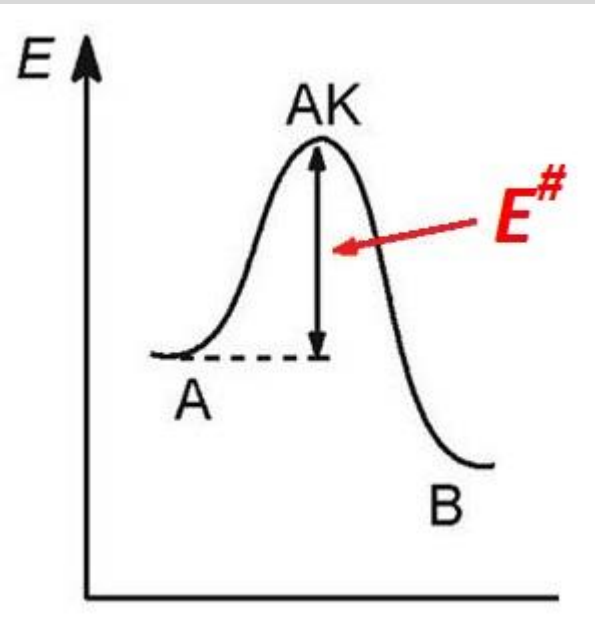
$\text{H}_2 + \text{Cl}_2 = 2\text{HCl}$ → kék fény kell a beindításhoz, utána exoterm

már-még állapot létrejövő és a megszűnő kötések egyszerre csak igen rövid ideig

} 25 °C-on magától végbemegy ?

az eléréséhez szükséges energia:
aktiválási energia ($E^\#$)

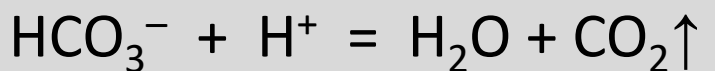
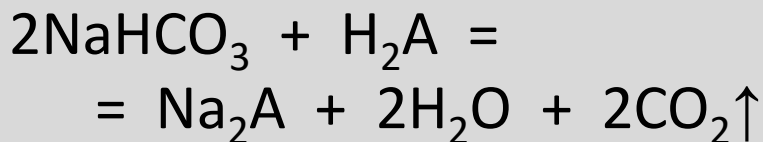
$\frac{\text{kJ}}{\text{mol}}$

Σ a reakció feltétele: kezdőlökés

(olykor már a részecskék hőenergiája is fedezi ezt)

2. További feltétel: minél több, hasznos ütközés

- pezsgőtabletta – ?
 - ← szódabikarbóna
 - ← borkősav (szilárd, szerves; H_2A)
 - (← aroma-, szíanyag stb.)

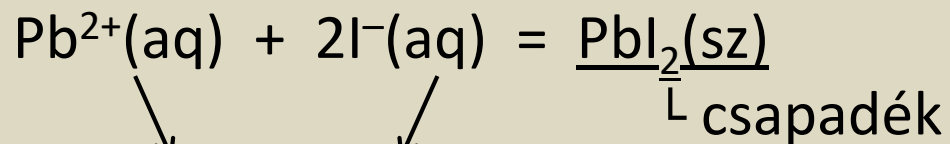

tudnak-e találkozni a részecskék?

ionegyenlet – ?

- hasonló: $\text{Pb}(\text{CH}_3\text{COO})_2(\text{sz}) + \text{KI}(\text{sz}) \neq$
 $\text{Pb}^{2+}(\text{sz}) + 2\text{I}^-(\text{sz}) \neq$ } - ?

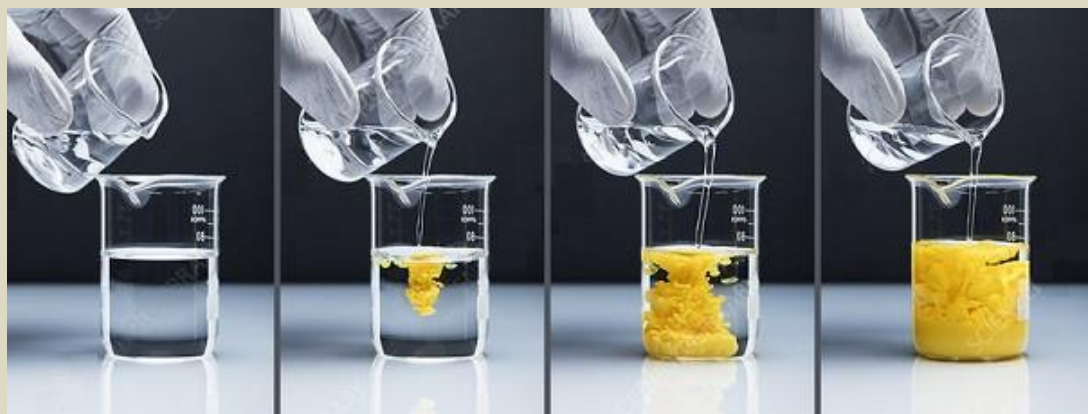

oldott állapot

mozognak

ütközhetnek

(szilárd fázis: \emptyset)

- hasznos ütközés - ?

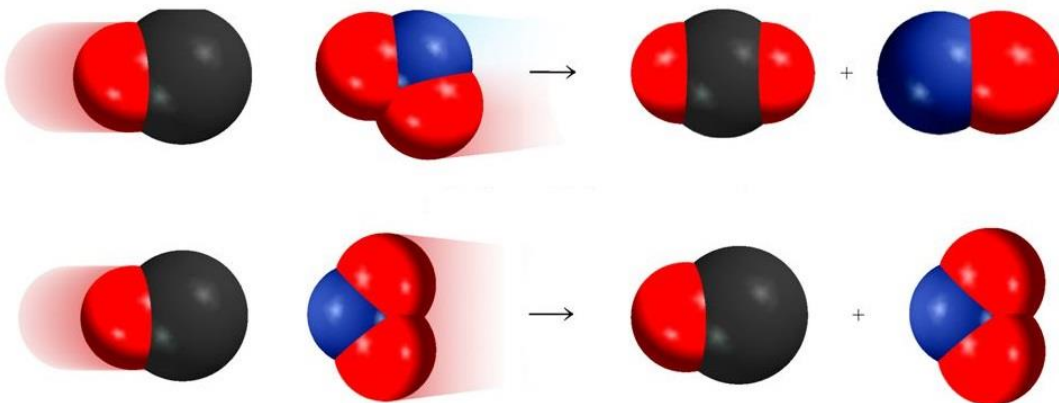
= reakcióhoz vezet

← irány

← energia ← T

- minél több ütközés

← c (gázoknál: $p \uparrow \rightarrow c \uparrow$)

Σ a kémia a sikeres randevúk tudománya

3. A reakciósebesség – öt tényezőtől függ

$$v = \frac{\Delta c}{\Delta t} = \frac{1}{V} \cdot \frac{\Delta n}{\Delta t} \quad v = \frac{1}{A} \cdot \frac{\Delta n}{\Delta t}$$

a) reaktánsok anyagi minősége

lassú reakció – ?

heves reakció – ?

robbanásszerű – ?

b) hőmérséklet

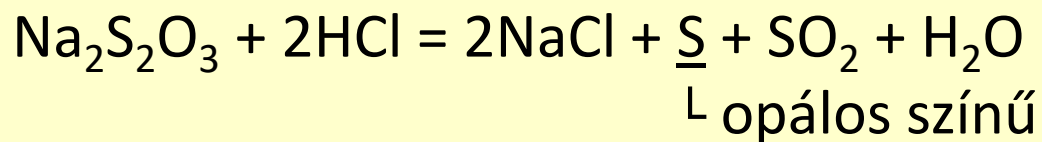
+ 10 °C → v kb. 2–3-szorosra nő

hűtőszekrény – ?

kukta – ?!

c) reaktánsok koncentrációja

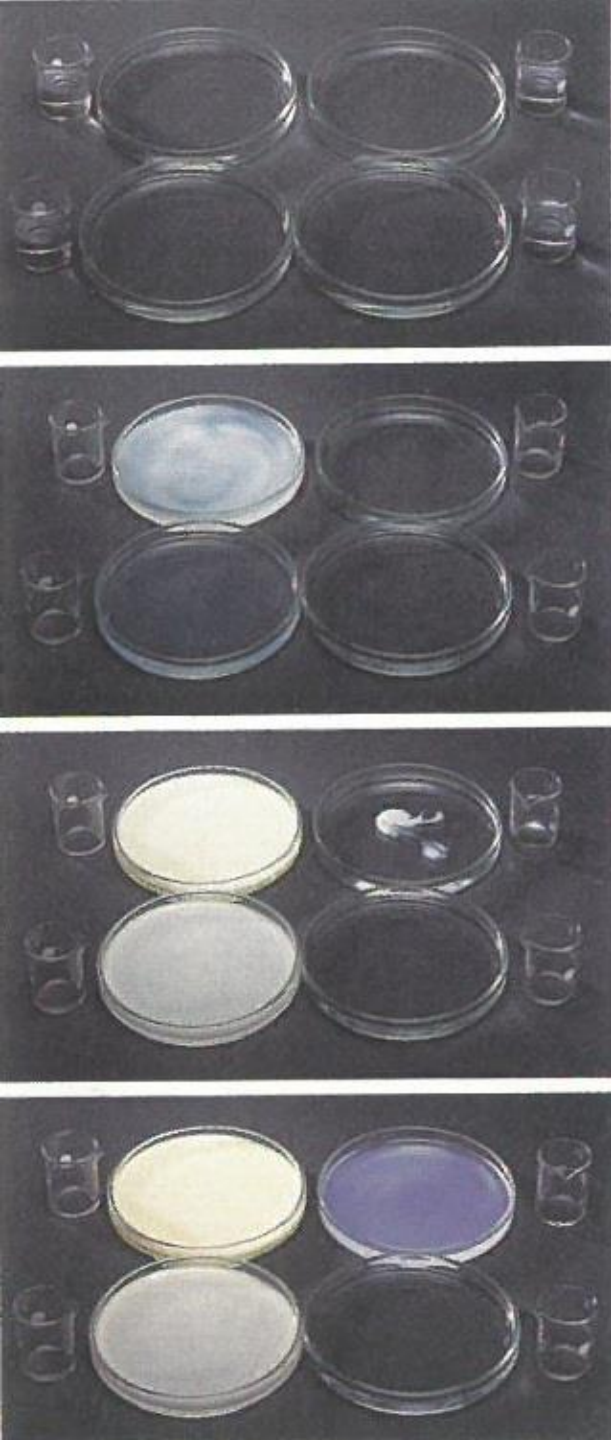
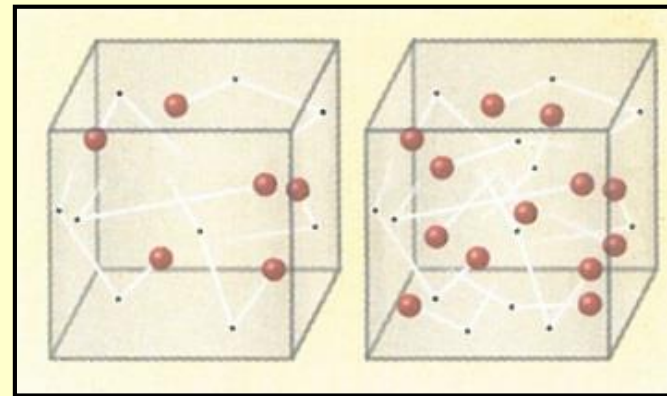

Na-tioszulfát-oldatok reakciója
különböző töménységű sósavval
pillanatfelvételeken

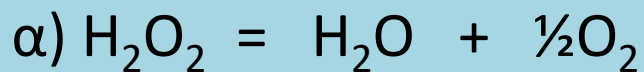
c_1 c_3
∨ ∨
 ↘
 c_2 c_4

minél töményebb,
annál hamarább jelenik meg a kolloid kén

$c \uparrow$ —————→ ütközések száma is \uparrow
(← gázoknál p)

reakciósebességi egyenlet ← a v c -függése

$$v = k \cdot c(\text{H}_2\text{O}_2) = k \cdot [\text{H}_2\text{O}_2]$$

reakciósebességi állandó

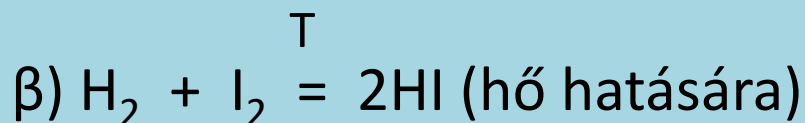
← anyagi minőség

← T

(← neve: a c -től független)

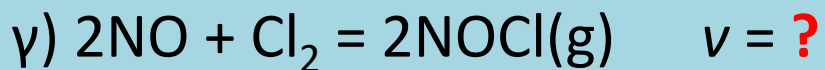
pillanatnyi c

↳ egyre csökken

$$v = k \cdot [\text{H}_2] \cdot [\text{I}_2]$$

itt már két részecske c -jától függ a v

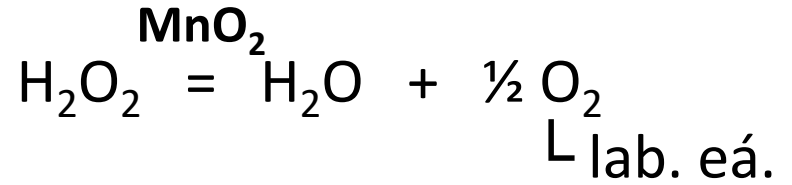
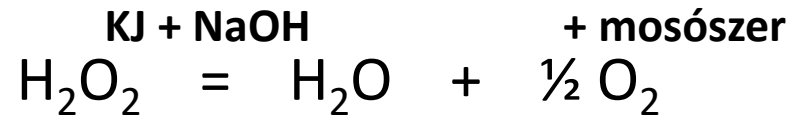
↳ nitrozil-klorid

$$v = k \cdot [\text{NO}]^2 \cdot [\text{Cl}_2]$$

δ) a sebességi egyenlet nem minden esetben jósolható meg

$$v = \frac{k_1 \cdot [\text{H}_2] \cdot [\text{Cl}_2]^{\frac{1}{2}}}{1 + k_2 \cdot \frac{[\text{HCl}]}{[\text{Cl}_2]}}$$

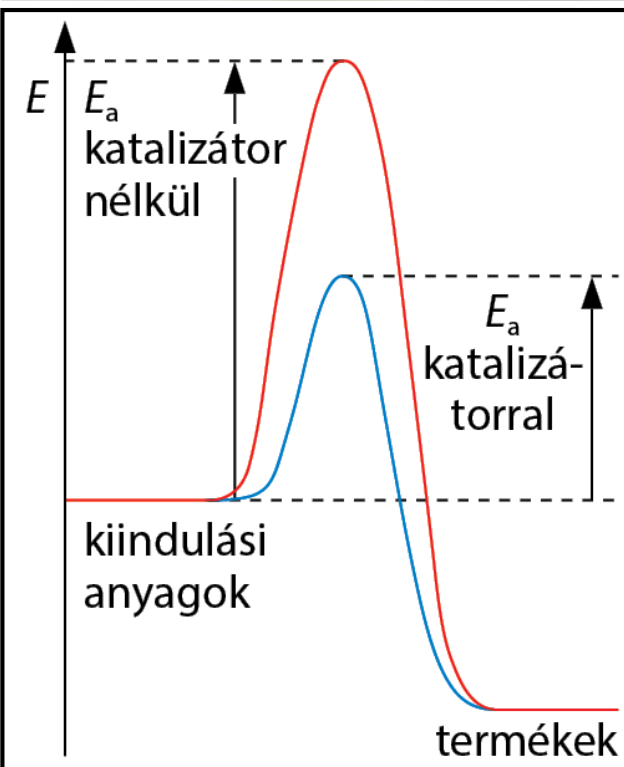
d) *katalizátor*: olyan anyag, amely meggyorsítja a reakciót, anélkül, hogy maga maradandóan megváltoznék

↓
 alacsonyabb $E^\#$ -jú reakcióutat nyit meg

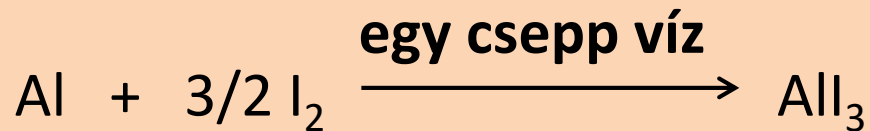
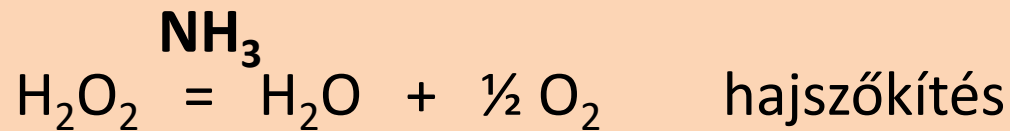
↓
 a katalizátor részt vesz a reakcióban, de visszaalakul

inhibitor: lassítja / megakadályozza a reakciót
 pl. E385 – ? tartósítószer (antioxidáns)

enzim: biokatalizátor

Minden katalizátor valamilyen konkrét reakcióhoz tartozik – ?

e) keverés:

a heterogén reakciókat gyorsítja (mivel segíti a diffúziót)